

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017 's Gravenhage

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

2017-0000032674

Uw brief (kenmerk)

Datum 2 maart 2017

Betreft Vervolgfragen n.a.v. consultatie persoonlijke pensioenproducten

Geachte voorzitter,

De vaste leden van de Eerste Kamercommissie voor Financiën en de Eerste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) hebben op 3 februari jl. enkele additionele vragen gesteld naar aanleiding van de beantwoording van eerdere vragen van deze leden over de consultatie persoonlijke pensioenproducten¹. Deze additionele vragen gaan over de inkomenspositie van werkenden, onder wie zelfstandigen en de effectiviteit en specifieke acties van het platform 'Wijzer in Geldzaken'. Middels deze brief zal ik, mede namens de staatssecretaris van SZW, op deze punten ingaan.

Zoals in de Perspectiefnota over de toekomst van het pensioenstelsel uiteen is gezet², vindt het kabinet het van belang dat alle werkenden in Nederland een toereikend pensioen kunnen opbouwen, zodat een grote teruggang in inkomen wordt voorkomen. Om het stelsel ook voor de toekomst houdbaar te maken, mede met het oog op de stijging van de levensverwachting, zijn er door dit kabinet reeds enkele aanpassingen doorgevoerd. Het kabinet is van mening dat het ook na deze aanpassingen, voor alle Nederlanders, dus ook voor toekomstige gepensioneerden waar uw Kamer naar vraagt, mogelijk is een goed pensioen op te bouwen. Uit recent onderzoek komt ook naar voren dat Nederlandse huishoudens, gemiddeld genomen, een goede oudedagsvoorziening opbouwen door de combinatie van verplichte pensioenbesparingen in de tweede pijler, maar ook door vrije besparingen en het eigenwoningbezit³. Voor een groot deel van de inkomensgroepen blijft de AOW daarbij het belangrijkste inkomensbestanddeel. Ten aanzien van de aanvullende pensioenopbouw bestaat er een grote mate van heterogeniteit. Dit geldt zeker ook voor zelfstandigen, die, indien al deze inkomensbronnen worden meegenomen, uitkomen op een vergelijkbare mediane

¹ Zie brief aan de Eerste Kamer na vragen over consultatie persoonlijke pensioenproducten verzonden op 22 december 2016.

² Kamerstukken II vergaderjaar 2015/16, 32043, nr. 337 (zie ook bijlage 1 voor nadere toelichting).

³ M. Knoef, J. Rhuggenaath, J. Been, K. Caminada en K. Goudswaard, De toereikendheid van pensioenopbouw na de crisis en pensioenhervormingen (nog te verschijnen).

vervangingsratio als werknemers, maar wel met een grotere spreiding rond de mediaan. Het kabinet heeft oog voor deze en andere mogelijk kwetsbare groepen. In de bijlage bij de perspectiefnota zijn verschillende oplossingsrichtingen geschetst die in de uitwerking van een nieuw pensioenstelsel aan bod kunnen komen om deze groepen beter te bedienen.

Directie Financiële Markten

Ons kenmerk
2017-0000032674

De Eerste Kamer vraagt in haar brief eveneens om een nadere toelichting over het stimuleren van het pensioenbewustzijn, specifiek in relatie tot zelfstandigen. Het publieke platform Wijzer in Geldzaken beoogt zowel jongeren als ouderen te benaderen, ongeacht of zij als werknemer of als zelfstandige actief zijn. De website van Wijzer in Geldzaken, die ruim 3,5 miljoen keer werd bezocht in 2016, bevat laagdrempelige informatie en *tools* over pensioen, onder andere gericht op zelfstandigen. Daarnaast heeft de Pensioen3daagse tot doel om mensen aan te zetten tot actie ten aanzien van hun oudedagsvoorziening. De Pensioen3daagse richt zich daarbij specifiek op ouderen tussen de 50 en 67, aangezien bij deze groep de meeste vragen leven ten aanzien van pensioen. Zoals ik ook schreef in mijn vorige brief ondernam in 2016 54% van de doelgroep actie naar aanleiding van de aandacht voor het thema pensioen rondom de Pensioen3daagse. Een beter gedragswetenschappelijk inzicht in effectieve communicatie om wenselijk financieel gedrag te stimuleren is hierbij ook van belang. Wijzer in geldzaken is zodoende nauw betrokken bij wetenschappelijk onderzoek op dit vlak. Het kabinet erkent dat het pensioenbewustzijn verder gestimuleerd kan worden. Daarbij wordt door Wijzer in Geldzaken ook ingezet op financiële educatie in het onderwijs om het bewustzijn ook bij toekomstige groepen te vergroten. Bij verdere stappen naar een nieuw pensioenstelsel zal ook het punt van effectieve en passende communicatie nader worden gezien.

Hoogachtend,

de minister van Financiën

J.R.V.A. Dijsselbloem